

‘Laatste tonnen per hectare wegen niet op tegen massa’

Akkerbouwers Henk en Jan Deuring in Nieuw-Weerdinge hebben zich gespecialiseerd in de zetmeelteelt op grote schaal. Ze streven naar maximale kwaliteit en minimale kostprijs. Het huidige areaal van 170 hectare ligt tegen het maximaal haalbare aan. „Arbeid en mechanisatie zijn niet afgestemd op meer dan 200 hectare”, zegt

Henk Deuring.

Door: Harma Drenth
Fotografie: Ellen Meinen

Het is de stilte voor de storm. Het land is te nat om er iets anders te doen dan geultjes graven voor de afwatering. Normaal begint het voorjaarswerk rond 1 maart. Dit jaar is extreem. „We zitten op het overgangsgedebied van zandgrond naar dalgrond. Daardoor hebben we natte en droge percelen en kunnen we eigenlijk altijd wel érgens terecht”, zegt Henk Deuring. Er zit weinig anders op dan te wachten tot het droger wordt.

Na de bedrijfsvername, in 2001, hebben de broers het bedrijf verplaatst. Op het ouderlijk bedrijf, in de bebouwde kom van Ter Apel, konden ze geen bewaarplaats bouwen; een grote wens, omdat ze zich wilden specialiseren in zetmeelaardappelen. „Dat ligt ons goed. Het heeft een hoger saldo dan graan. We hebben er ook meer werk van, maar als we dat kunnen rondzetten, geef ons dan maar zetmeelaardappelen.” In korte tijd groeide het bedrijf van 30 hectare tot meer dan 200 hectare. Het areaal zetmeelaardappelen ligt jaarlijks tussen 150 en 180 hectare. „Door die omvang kunnen

we de kostprijs in de hand houden. Ook met de slechte prijzen van de afgelopen jaren hielden we een redelijk saldo over. De vaste kosten per hectare zijn lager en bij de inkoop van bijvoorbeeld gewasbeschermingsmiddelen kun je korting bedingen." Hoeveel dat oplevert, wil Deuring niet kwijt. Het loont volgens hem de moeite, maar zijn middelenrekening was afgelopen jaar dan ook 100.000 euro. Dergelijke quantumkortingen zijn volgens Deuring echter niet het belangrijkste voordeel van een grote schaal. „De grootste kostenpost is arbeid. Daarom moeten we onze eigen arbeid maximaal benutten." Op het bedrijf wordt zo weinig mogelijk werk uitbesteed; de loonwerker komt alleen voor de zaai- en oogstwerkzaamheden van de suikerbieten en het graan. Mest uitrijden, poot-, rooi- en spoelwerkzaamheden gebeurt met eigen arbeid. „We hebben niet echt extreme pieken in de werkzaamheden. Dankzij de contractteelt van lelies hebben we een mooie arbeidsfilm." Rond 1 maart beginnen de voorjaarswerkzaamheden. Half december zijn doorgaans de laatste lelies gerooid en zit het landwerk erop. Maar zelfs in de wintermaanden zitten de broers niet stil. Terwijl Henk dan het onderhoud aan de machines verricht, werkt Jan enkele maanden buiten de deur als teeltbegeleider akkerbouw. De twee broers krijgen op het bedrijf hulp van vader Deuring en van twee scholieren. Dit voorjaar heeft het bedrijf juist een vaste medewerker van achttien jaar aangenomen. „Dat is goedkoper dan nu en dan dure, tijdelijke inschakelen", zegt Deuring. Ook heeft het bedrijf geregeld stagiaires. „We vinden het plezierig om met stagiairs te werken. De wisselwerking is leuk. Ze roepen wel eens iets wat je aan het denken zet."

Opdracht schaalvergroting

De laatste stagiair van de agrarische hogeschool had zijn oude stageadres als voorbeeld genomen bij een opdracht over schaalvergroting. Hij rekende door of het bedrijfseconomisch interessanter was om het areaal zetmeelaardappelen van 170 hectare te handhaven. Als alternatief rekende de stagiair met een aardappelareaal van 100 hectare. Hij ging ervan uit dat de opbrengst per hectare bij dat kleinere areaal met 2 ton per hectare zou stijgen. Het resultaat van de opdracht was een bevestiging van het vermoeden dat de broers al hadden; een aardappelareaal van 170 is bedrijfseconomisch interessanter dan 100 hectare, ook als ze met zo'n omvang 2 ton opbrengst per hectare laten liggen. „We hebben zelf natuurlijk ook gerekend. Jan maakt elk jaar saldoberekeningen. Daardoor hebben we goed zicht op de opbrengsten en de kostprijzen", zegt Deuring. De meeropbrengst van 2 ton per hectare vindt hij reëel. „Ik denk dat

we met een kleiner areaal wel een paar ton extra kunnen rooien doordat we er meer bovenop kunnen zitten, maar je kostprijs stijgt ook doordat de vaste kosten over minder hectares worden omgeslagen. Natuurlijk kun je bij een hogere opbrengst ook wat meer kosten maken. Maar volgens ons weegt de hogere opbrengst bij een iets hogere kostprijs niet op tegen de massa van het grotere areaal." De factor tijd is de oorzaak dat bij het areaal van 170 hectare niet de maximale opbrengst wordt gehaald, beseft Deuring. „Kijk alleen maar naar de snelheid waarmee we de aardappelen moeten potten. Bij een areaal van 30 hectare kun je op een andere manier werken dan bij een oppervlakte aardappelen van 170 hectare. Wanneer wij eenmaal

**b e g i n -
n e n m e t d e
g r o n d b e w e r -
k i n g , h o u d e n
w e d a a r m e e
n i e t o p**

voordat we klaar zijn met alle percelen. Daarna beginnen we met potten en ook daarbij rijden we in één rit door. Continu wisselen van werkzaamheden schiet niet op. En om op elk perceel de pootmachine opnieuw perfect af te stellen, dat kost veel tijd. Dat kan niet, we moeten door."

Valhoogtes beperken

Ondanks die noodzakelijke snelheid bij het werken, verliezen de broers de kwaliteit van de aardappelen niet uit het oog. „Dat kan niet. We laten door het areaal misschien wat opbrengst liggen, maar je moet een goede kwaliteit aardappelen leveren." Aan de basis daarvan ligt een uitgekende bemesting, waarvoor Jan jaarlijks een plan opstelt. Ook bij de oogst speelt kwaliteit een grote rol. De jonge rooimachine is voorzien van de nieuwste snuffjes om rooibeschattingen te voorkomen, de kiepers zijn voorzien van valbrekers en bij de moderne inschuurlijn zijn de valhoogtes beperkt. Op dat laatste punt wil Deuring niet bezuinigen. „Een transportband van 1.000 euro lijkt misschien een behoorlijke investering, maar als je bedenkt voor hoeveel geld aan aardappelen daar elk jaar overheen gaat, dan ben je er snel uit. Het is gewoon jammer om het hele jaar zuinig te zijn op je gewas en het dan mis te laten gaan bij het inschuren."

Dankzij die voorzichtigheid bij het rooien en inschuren weet Deuring het bewaarverlies in de bewaarschuur te beperken tot 5 tot 10 procent. In de eerste jaren na de bouw van de opslag hebben ze de verliezen berekend door zakjes met exact vijf kilo aardappelen in de partij in de bewaring te leggen. Bij het uitschuren werd de inhoud opnieuw gewogen. „Ik wil dat eigenlijk wel vaker doen. Het komt er echter niet van, in de drukke oogstperiode." De rassenkeuze is belangrijk voor het beperken van de bewaarverliezen. Het rassenpakket bestaat grotendeels uit Seresta, Festien en Aveka. De laatste twee zijn prima bewaar-aardappelen. „We streven naar een constante bewaar temperatuur van 4 graden Celsius. Bij Festien en Aveka is het niet zo'n probleem als die temperatuur toch eens schommelt. Maar

HET BEDRIJF

Henk (links) en Jan Deuring hebben een akkerbouwbedrijf in Nieuw-Weerdinge. Dit jaar telen ze 170 hectare zetmeelaardappelen inclusief eigen pootgoed, 50 hectare suikerbieten, 11 hectare lelies op contract en 5 hectare graan. De opslagcapaciteit is 2.600 ton aardappelen. Het bedrijf heeft 105 hectare in eigendom. Jaarlijks huren de broers de grond van een varkenshouder, 68 hectare in een blok. De overige grond is losse huurgrond. Het werk zetten de Deurings rond met hulp van vader en twee scholieren. Ze staan op het punt om een vaste medewerker aan te nemen.

Henk Deuring: „Wanneer we beginnen met grondbewerking, houden we niet op totdat alle percelen klaar zijn."

Jan Deuling graaft geultjes. Het is nog te nat voor de overige voorjaarswerkzaamheden.

bij Seresta heb je dan wel meteen problemen met de kieming”, zegt Deuring.

Wachten geen optie

Het afgelopen jaar was een moeizaam bewaarjaar door de relatief hoge buitentemperatuur. Bovendien werkten de oogstomstandigheden niet mee. „Het was een drama door de nattigheid. Dat komt de kwaliteit van het rooiwerk niet ten goede. De percelen die we bedoeld hadden voor de bewaring, konden we soms niet rooien toen het moest. En het rooien onderbreken om op drogere omstandigheden te wachten, is met ons areaal geen optie. We hebben de schuur volgereden met die partijen die we op dat moment wel konden rooien. En daar zaten ook Seresta's tussen. Al met al zijn de bewaaraardappelen dit jaar te snel gekiemd.” Dat kost kilo's en kwaliteit. Terwijl hij juist ernaar streeft om premievrachten te leveren. „De kwaliteit wordt dan aardig goed beloofd, dat is financieel wel leuk. We doen er alles aan om premievrachten te kunnen leveren, maar je moet ook een beetje geluk hebben.”

Een deel van de aardappelen gaat als voor-

In 2001 is het bedrijf verplaatst van de bebouwde kom van Nieuw-Weerdinge naar het buitengebied.

malers naar Avebe. „Daar hebben we gemak van. Ze staan op de natste percelen en het past goed in de planning van de rooiwerkzaamheden. Maar eigenlijk leveren voormalers te weinig op”, stelt Deuring. Het aandeel voormalers blijft dan ook beperkt tot 300 tot 400 ton van de 6.000 ton die het bedrijf jaarlijks aan de zetmeelfabriek levert.

Einde groei

Het areaal nog verder uitbreiden, zien de broers voorlopig niet zitten. Het werk is nu goed rond te zetten en, ook belangrijk, de mechanisatie van het bedrijf is afgestemd op het huidige oppervlak. Het bedrijf heeft een vierrijige pootmachine en een tweerijige verstekrooier. Daarmee kunnen ze niet meer dan 200 hectare zetmeelaardappelen poten en rooien. „Daardoor is die 200 hectare het kantelpunt. Ook met onze spuitmachine kunnen we niet meer hectares bijhouden. Het is een spuitmachine van 42 meter breed en daarmee kunnen we in twee dagen de lelies en de aardappelen spuiten, maar dan moet het weer wel meewerken. Het kost veel tijd als je moet snippen, als je telkens maar een paar uur achtereen kunt spuiten en dan weer moet stoppen.” De hoge phytophthoradruk baart Deuring zorgen. „Het gewas moet beschermd zijn. En op ons bedrijf is dat extra spannend, want de lelies spuiten tegen vuur gaat voor op de phytophthorabesparing.” De broers investeren dus niet in verdere uitbreiding, maar wel in ontwikkeling. Dit voorjaar hebben ze een bestaande bewaarplaats

voor 1.300 ton aardappelen aangekocht, op vijf kilometer van het bedrijf.

Grondhonger

Dit jaar kostte het overigens meer moeite dan andere jaren om een areaal van 170 hectare zetmeelaardappelen te kunnen telen. Jaarlijks huurt het bedrijf zo'n 60 hectare losse grond bij. In voorgaande jaren kwamen grondeigenaren hun percelen spontaan aanbieden. „Dit jaar moesten we er echt achteraan”, zegt Deuring. „Er is een honger naar grond, daar snap je niks van.” Hij denkt dat grondeigenaren nu sneller kiezen voor maïsteelt op hun eigen bedrijf. Ook vestigen zich in het gebied melkveehouders. Dat gaat ten koste van het akkerbouwareaal. Bovendien moeten de veehouders vanwege de derogatie een bepaald percentage grasland op hun bedrijf hebben, waardoor minder land overblijft om te verhuuren als aardappelland.

Naast de losse huurgrond huren de broers elk jaar een blok van 68 hectare grond dat dicht bij hun bedrijf ligt. De eigenaar van de grond is een varkenshouder in Raalte. „Het is mooi dichtbij en er staat een mestsilo, zodat we mest kunnen krijgen wanneer ons dat past. We nemen van dit varkensbedrijf mest af voor ons hele bedrijf”, zegt Deuring. Het gebruik van kunstmest vermijdt hij zo veel mogelijk vanwege de kosten. „We kunnen vrijwel alles doen met dierlijke mest. Lekker voordelig, omdat we geld toe krijgen en het zelf uitrijden. We zijn dus ook niet afhankelijk van de loonwerker, maar kunnen beginnen zodra de grond droog genoeg is.”

'Je moet ook een beetje geluk hebben'

